

Kérdések és válaszok a szexmunkások emberi jogainak védelméről

1. Miért van szüksége az Amnestynek egy, a szexmunkások emberi jogait védő állásfoglalásra?

A szexmunkások az egyik legmarginalizáltabb csoport a világon. Sok országban jogsértések egész sora fenyegeti őket, beleértve a nemi erőszakot, fizikai bántalmazást, emberkereskedelmet, zsarolást, erőszakos kilakoltatást és diszkriminációt, köztük az egészségügyi szolgáltatásokból való kizárást is. Gyakran igen csekély vagy semmilyen jogi védelmet nem kapnak. Tény, hogy sok esetben ezekért a jogsértésekért és bántalmazásokért maga a rendőrség, az ügyfelek vagy egy bántalmazó harmadik fél a felelős. Egy 2010-es tanulmány például a Pápua Új-Guinea fővárosában, Port Moresbyben dolgozó szexmunkások helyzetét vizsgálva azt derítette ki, hogy hat hónap alatt 50 százalékukat megerőszakolták a klienseik vagy a rendőrök.

2. Mi a különbség a legalizáció és a dekriminalizáció között? Miért nem kéri az Amnesty International a szexmunka legalizálását?

A szexmunka dekriminalizációja azt jelenti, hogy a szexmunkások többé nem szegik meg a törvényt azzal, hogy szexmunkát végeznek. Nincsenek arra kényszerítve, hogy a törvényen kívül éljenek, és nagyobb teret kap az emberi jogaik védelme. A szexmunka legalizálása azt jelenti, hogy az állam igen specifikus törvényeket és szabályozásokat vezet be, amelyek hivatalosan szabályozzák a szexmunkát. Ez egy kétlépcsős rendszerhez vezethet, amelyben sok szexmunkás a szabályozásokon kívül reked és még mindig büntethető marad – gyakran éppen a legmarginalizáltabb utcai szexmunkások. A dekriminalizáció erőteljesebb kontrollt ad a szexmunkások kezébe, hogy függetlenül működhessenek, önmagukat megszervezve informális szövetségeket hozzanak létre és maguk ellenőrizhessék saját munkakörnyezetüket olyan módon, ahogyan az a legalizáció esetén nem történhetne meg.

A szexmunkásokkal folytatott konzultációink során a legtöbben támogatták a dekriminalizációt azok közül, akikkel beszéltünk, de gyakran nyugtalanította őket mindaz, amit a legalizáció jelenthet. Ez nem csak a rendfenntartó erőkkel szembeni bizalmatlanságuk miatt van így, hanem abbéli félelmük is közrejátszik, hogy ha a legalizáció rossz modellje kerül bevezetésre, akkor az gyengítheti őket vagy akár kriminalizációhoz, jogsértésekhez vezethet.

Amikor a szexmunkásokat többé nem tekintik „bűnözőnek” vagy „bűnrészesnek”, akkor kevésbé kiszolgáltatottak a rendőrség visszaéléseinek, jobb kapcsolatot ápolhatnak velük, és erőteljesebb védelmet kaphatnak tőlük. A dekriminalizáció visszaadja szexmunkások jogait, és szabadon cselekvő egyénekké teszi őket. Nem ellenezzük önmagában a legalizációt, de biztosítani szeretnénk, hogy bármilyen törvényt hoznak is, az támogatja a szexmunkások emberi jogait és összhangban van a nemzetközi emberi jogi szabályokkal.

3. A szexmunka dekriminalizációja nem bátorítja még inkább az emberkereskedelmet?

Fontos egyértelműen kijelenteni, hogy az Amnesty International mélyen elítéli az emberkereskedelem minden formáját, beleértve a szexuális kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelmet is. Ez egy iszonyatos jogsértés, amelyet a nemzetközi jog alapján kell büntetni. Ezt mindig szem előtt tartjuk.

A szexmunka dekriminalizációja nem jelenti az emberkereskedelemre vonatkozó büntetőjogi szankciók visszavonását. Nincs bizonyíték arra vonatkozóan, hogy a dekriminalizáció nagyobb mértékű emberkereskedelemhez vezet.

Mi abban hiszünk, hogy a dekriminalizáció segítené az emberkereskedelem elleni küzdelmet. Amikor a szexmunka megszűnik büntetendő lenni, a szexmunkások jobban képesek együttműködni

és a jogaikat követelni, ami jobb munkakörülményekhez és feltételekhez vezet, valamint nagyobb rálátást biztosít a szexkereskedelemre, és az azon belüli potenciális emberkereskedelemre.

Amikor nem fenyegeti őket büntetés, abban az esetben a szexmunkások a bűnüldözőkkel is együtt tudnak működni, ezzel beazonosíthatóvá válnak az emberkereskedők és az emberkereskedelem áldozatai is.

Az olyan szervezetek, mint a Global Alliance Against Trafficking in Women, Anti-Slavery International és a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) egyetértenek abban, hogy a dekriminalizáció pozitív szerepet játszhat ebben a folyamatban. Elősegíti a szexuális szolgáltatásokat kínáló emberek jogainak növekvő elismerését, és segíthet az ellenük irányuló jogsértések megszüntetésében, ideértve az emberkereskedelmet is.

4. Hogyan védi a nők jogait a szexmunka dekriminalizációja?

Az Amnesty International által előterjesztett állásfoglalás célja, hogy nagyobb jogi védelmet biztosítson a szexmunkások számára – akik sokszor a társadalom legmarginalizáltabb női közé tartoznak – azáltal, hogy a női szexmunkások védelemének és erejének növelése mellett érvel.

A nemek közötti egyenlőtlenség és diszkrimináció döntő szerepet játszhat abban, hogy a nők szexmunkások lesznek. Nem vagyunk naivak vagy nemtörődömök a problémával kapcsolatban. De azt sem hisszük, hogy a nők kriminalizálása a választási lehetőségek hiánya miatt, vagy az életüket veszélyesebbé tevő büntetőjogi szankciók és rendőrségi eljárások lennének a megoldások erre a problémára.

A szexmunkások kriminalizálása megnehezíti számukra, hogy választásuknak megfelelő munkát vállaljanak. Az általunk ajánlott állásfoglalás az állam által vállalandó kötelességek egész sorát tartalmazza - a dekriminalizáción túl – hogy az erősítse a nőket és más marginalizált csoportokat abban, hogy senkinek se kelljen a túlélésért szexmunkát vállalnia.

Az államnak megfelelő és időben történő támogatást kell nyújtania – például állami juttatásokat, oktatást és képzést és/vagy alternatív foglalkoztatást kell biztosítania. Ez persze nem azt jelenti, hogy a szexmunkásokat kényszeríteni kell az ilyen programokban való részvételre.

5. Milyen bizonyítékkal rendelkezik az Amnesty, amivel alá tudja támasztani az előterjesztett állásfoglalását a szexmunkásokkal kapcsolatban?

Két évet töltöttünk a szexmunkások védelméről szóló állásfoglalásunk kialakításán. Ez az állásfoglalás alapos kutatásra, illetve szervezetek és egyének egész sorával való konzultációkon alapszik. Alaposan tanulmányoztuk az olyan szervezetek munkásságát, mint a Egészségügyi Világszervezet (WHO), az ENSZ HIV/AIDS ellenes programja (UNAIDS), az ENSZ egészséghez való joggal foglalkozó különmegbízottja és egyéb ENSZ szervezetek.

Mások álláspontjait is megismertük, mint például az ENSZ Nőjogi Bizottsága, Anti-Slavery International, the Global Alliance Against Trafficking in Women. Részletes kutatást folytattunk, több mint 200 szexmunkással készítettünk interjút – illetve beszéltünk volt szexmunkásokkal, a rendőrséggel, állami és egyéb ügynökségekkel Argentínában, Hongkongban, Norvégiában és Pápua Új-Guineában.

Irodáink szerte a világon szintén hozzájárultak az állásfoglaláshoz alapos és nyílt konzultációjukkal amit szexmunkások csoportjaival, a prostitúció túlélőit képviselő csoportokkal, a prostitúció eltörléséért küzdő szervezetekkel, feministákkal és más női jogi aktivistákkal, LGBTI aktivistákkal, az emberkereskedelem elleni ügynökségekkel, HIV/AIDS aktivistákkal és sokan másokkal folytattak.

6. Azok, akik szexszel kereskednek védelemre szorulnak, de miért védenénk a „striciket”?

Az állásfoglalásunk nem a „stricik” védelméről szól. Azok a harmadik felek, akik kizsákmányolják vagy bántalmazzák a szexmunkásokat továbbra is büntetendők lesznek az általunk javasolt modell szerint.

De vannak túl tág törvények, például a „bordély fenntartása” vagy „reklámozás” ellen, amelyeket a szexmunkások ellen használnak, és amelyek büntetik azokat a lépéseket, amelyekkel a szexmunkások a saját biztonságukat próbálják meg garantálni. Például sok országban két biztonsági megfontolásból együtt dolgozó szexmunkás közössége már „bordélynak” tekintendő. Az állásfoglalásunk azt követeli, hogy a törvények a kizsákmányoló, bántalmazó és emberkereskedelemmel kapcsolatos cselekmények leküzdését tűzzék ki célul, ahelyett, hogy olyan tág és általánosító tényállásokat tartalmaznak, amelyek kriminalizálják a szexmunkásokat és veszélybe sodorják az életüket.

7. Miért nem támogatja az Amnesty International az északi modellt?

Bár a szexmunkások közvetlenül nem büntetendők az északi (más néven: svéd) modell alapján, a szexmunka egyéb aspektusai – mint a szex vásárlása és helyiségek bérlése szex kínálására – még mindig azok. Ez veszélyezteti a szexmunkások biztonságát és kiszolgáltatottá tesz őket a bántalmazásokkal szemben, hiszen még így is üldözheti őket a rendőrség, amelynek célja gyakran a szexmunka eltörlése.

A szex vásárlását tiltó törvény a valóságban azt jelenti, hogy a szexmunkásoknak nagyobb kockázatot kell vállalniuk annak érdekében, hogy megvédjék a klienseiket a rendőrségtől. Az általunk megkérdezettek rendszerint beszámoltak arról, hogy arra kéri őket, az ügyfél otthonába menjenek, hogy elkerüljék a rendőrséget, ahelyett, hogy olyan helyre mehetnének, ahol a szexmunkás biztonságban érzi magát.

Az északi modell alapján a szexmunka még mindig erősen megbélyegzett, és hozzájárul a szexmunkások diszkriminációjához és marginalizálásához.

8. Miért hiszi az Amnesty International, hogy a szexmunkáért való fizetés emberi jog?

A mi állásfoglalásunk nem a szexet vásárlókról szól – hanem teljes mértékben a szexmunkások védelmére koncentrálnak, akik egy sor olyan jogsértéssel néznek szembe, amelyek a kriminalizációhoz kapcsolódnak.

Az állásfoglalással az Amnesty International azt mondja: hiszünk abban, hogy az emberek egy olyan csoportját, akik különösen kitettek a jogsértéseknek, meg kell védeni.

9. Mint emberi jogi szervezetnek, ez a szavazás azt jelenti, hogy támogatjátok a szexmunkát?

Nem. Nem gondoljuk, hogy bárkinek is szabad akarata ellenére kellene szexmunkásnak lennie, vagy hogy bármikor is kényszeríteni lehetne valakit arra, hogy szexmunkát folytasson. Bizonyíték van rá, hogy szexmunkások számára gyakran ez a túlélés egyetlen eszköze, és nincs más választásuk. Ez csak fenntartja a szexmunkások marginalizációját, ezért gondoljuk fontosnak, hogy legyen egy állásfoglalásunk, amely az ő emberi jogait támogatja.

10. Az Amnesty International elfogadott egy határozatot, de mi történik ezután?

A szavazás szabad utat adott Nemzetközi Elnökségnek, hogy kidolgozzon egy, a szexmunkások emberi jogait védő állásfoglalást. Ezt októberben, a következő ülésükön tárgyalják meg az Elnökség tagjai. A konzultáció és a kutatás eddigi eredményeinek figyelembevételével dolgoznak majd, és egy olyan állásfoglalást fogadnak el, amely a lehető legjobban kifejezi az Amnesty International

elkötelezettségét a szexmunkások emberi jogainak védelme mellett.